



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
РАЙОНЕН СЪД – ЧЕРВЕН БРЯГ

СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В РАЙОНЕН СЪД – Червен бряг
за периода 2019-2021 година

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за управление на риска е предназначена да подпомогне Районен съд гр.Червен бряг при постигането на неговите цели и приоритети, чрез прилагането на унифициран подход за идентифициране, оценяване и ограничаване на негативното въздействие на потенциални събития и ситуации, застрашаващи постигането им.

Стратегията е разработена на основание чл.12 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и е съобразена със стратегическите цели на съда.

Прилагането на стратегията ще осигури постигане на следните цели и приоритети в периода 2019 – 2021г.:

1. Утвърждаване на подход за идентифициране, оценяване и докладване на рисковете, застрашаващи постигането на целите на Районен съд гр.Червен бряг.

2. Идентифициране на съществените рискове, които могат да засегнат законосъобразното, ефективното, ефикасното и икономичното осъществяване на дейностите в Районен съд гр.Червен бряг.

3. Осигуряване на информираност на служителите на Районен съд гр.Червен бряг, утвърждаване на организационна култура и разбиране за необходимостта и ползата от управление на рисковете.

II. ПОДХОДИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В РАЙОНЕН СЪД ГР.ЧЕРВЕН БРЯГ

Подходите за реализиране на Стратегията за управление на риска в Районен съд гр.Червен бряг са свързани с доброто финансово управление и адекватен вътрешен контрол.

Подходът за доброто финансово управление изисква спазване на принципите: икономичност, ефективност и ефикасност.

➤ Икономичността изисква необходимите ресурси за осъществяване на дейностите на Районен съд гр.Червен бряг да се придобиват с оптимални разходи и при спазване на изискванията за качество, количество и своевременност;

➤ Ефективността е степента на постигане на целите на съда при съпоставяне на действителните и очакваните резултати;

➤ Ефикасността е постигане на максимални резултати от използваните ресурси при осъществяване на дейността на Районен съд гр.Червен бряг.

III. УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В РАЙОНЕН СЪД ГР.ЧЕРВЕН БРЯГ

Същността на този елемент на СФУК е заложена в етимологията на понятието "риск". понятието риск се свързва с неопределеността на средата, следователно и възможността за загуба, неблагоприятен изход. Съществуват множество дефиниции в зависимост от сферата на приложение и изборът на точна дефиниция е в основата на разработването на стратегията за сигурност и адекватните на проявлението на риска мероприятия за неутрализиране на неговото влияние. В основата на това е целеполагането, ресурсната обвързаност на постигането на целите, промените в средата и не на последно място под внимание следва да се има, че всяка цел е насочена към бъдещи алтернативни резултати.

Управлението на риска може да се дефинира като процес по идентифициране, оценяване и мониторинг на рисковите ситуации, които могат да повлияят постигането на целите на Районен съд гр.Червен бряг и въвеждането на необходимите контролни дейности за тяхното ограничаване до приемливо равнище, съобразно разумната увереност. То е системен процес за ефективно редуциране влиянието на несигурността, която застрашава организационните цели.

Процесът на управление на риска се извършва в определена последователност от стъпки.

➤ **Идентифициране на рисковете**

Идентифицирането на рисковете е свързано с изследването и определянето на рисковите области и източници на риск за организационната дейност. Основните цели на този етап са: анализиране на всички дейности, които се извършват за оценявания обект, отчитане на непланирани, но предвидими събития, отчитане на възможността за възникване на събития; анализиране на конкретните нормативни документи, определяне на тези аспекти от дейността, които могат да причинят вреди и класифициране на идентифицираните опасности по групи, в зависимост от вида и естеството им.

Определят се четири основни групи рискове - стратегически, оперативни, финансови и за съответствие. Категориите на рисковите области са представени в Приложение № 1.

➤ **Анализ и оценка на рисковете**

Анализът на риска е комплексен въпрос за разбиране природата на риска и за определяне на неговото ниво. Анализът на риска включва следните последователни стъпки:

1. Изучаване на всички значими рискове посредством определянето на вероятността за появата им – т.е. предполагаемата честота на настъпване на неблагоприятното събитие, и влиянието, което показва ефекта и степента на очакваните последици.

Оценяват се само присъщите рискове, без да се взема под внимание съществуващите контролни процедури.

2. Определяне зоната, в която попадат оценените рискове – зона с висок приоритет, зона за наблюдение и зона с нисък приоритет. За рисковете, които попадат в зоната с висок приоритет се предприемат мерки и се управляват активно. Рисковете от зоната за наблюдение подлежат на периодичен мониторинг, а тези с нисък приоритет се преглеждат и оценяват веднъж годишно.

Оценените рискове се определят като съществени, значими и толерирани. Резултатите от управлението на съществените и значимите рискове се вписват в риск – регистъра (Приложение № 2).

1. Определяне на допустими нива на приемане на риска

Риск апетит е нивото риск, което Районен съд гр.Червен бряг се стреми да постигне, а риск толеранс е нивото на риск, което може да си позволи без това да застраши постигането на целите на съда. Риск апетитът и риск толерансът се определят за всеки от идентифицираните рискове.

2. Оценка на остатъчните рискове

Остатъчният риск е рискът, който остава след предприетите действия и мерки за ограничаването му. Остатъчните рискове се оценяват по показателите вероятност и влияние.

➤ **Определяне на реакция на рисковете**

Реакцията на риска зависи от неговата оценка и приемливото ниво на риска (т.е. апетита към риска).

При реакция на риска се съпоставят очакваните негативни последици и разходите за функциониране на контролната процедура.

Реакцията на риска може да бъде:

- **Ограничаване на риска (третиране)** – въвеждане на контролни дейности, с цел ограничаване до допустимите нива. Контролните дейности могат да бъдат превантивни и разкриващи;
- **Прехвърляне на риска** – в случай, че рискът е неприемливо висок, се търси възможност за прехвърлянето му към друга организация;
- **Толериране на риска** – приемане на риска на нивото, на което е оценен. Такава реакция е възможна само, ако установените рискове имат ограничено (незначително) влияние върху постигане на целите или са налице ограничени възможности за предприемане на ефективни действия.

➤ **Мониторинг и докладване**

Целта на наблюдението е идентифициране на възможности за подобряване процеса по управление на риска. Наблюдението на риска дава разумна увереност на Районен съд гр.Червен бряг, че процесът по управление на риска е адекватен и ефективен, и предприетите действия са довели до намаляване на риска до приемливо ниво.

Определените служители наблюдават периодично състоянието на идентифицираните рискове и докладват състоянието на процеса на управление на риска на Председателя на Районен съд гр.Червен бряг, както следва:

- Съществениите рискове – на шест месеца;
- Значимите рискове – на шест месеца;
- Толерираните рискове – веднъж годишно.

IV. ОТГОВОРНОСТИ В ПРОЦЕСА НА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Управлението на риска е интегриран процес в дейността на Районен съд гр.Червен бряг, в който вземат участие ръководството и всички служители в организацията.

Административният ръководител на съда утвърждава стратегията за управление на риска, получава годишен доклад за дейността по управление на риска, утвърждава ежегодно нивата на риск-апетит и риск-толеранс и риск-регистъра на Районен съд гр.Червен бряг.

Комисията по управление на риска в Районен съд гр.Червен бряг е работна група, чиято основна роля е централизираното управление на риска. Комисията по управление на риска се състои от минимум 3 члена, които са специалисти в различни области, свързани с функциите на Районен съд гр.Червен бряг. Членовете на комисията се избират за срок от 3 години от административния ръководител на съда. Те трябва да притежават добро разбиране за дейностите на съда, както и експертни познания, умения и опит за оценяване и управление на комплексни рискови фактори. Комисията по управление на риска се ръководи от главния счетоводител на съда, който е неин председател.

Членовете на Комисията по управление по риска вземат участие в процеса на управление на риска в Районен съд гр.Червен бряг като:

- Извършват периодично преглед на Стратегията за управление на риска и я актуализират;
- Координират изпълнението на дейностите по управление на риска;
- Отговарят за разработването и поддържането на риск- регистъра на Районен съд гр.Червен бряг;
- Събират и анализират информация за напредъка по изпълнение на предприетите за намаляване на идентифицираните рискове мерки.
- Изготвят годишен доклад за управлението на риска.

Служителите от Районен съд гр.Червен бряг участват в процесите по управление на риска, като изпълняват плановете за действие в резултат на процеса по управление на риска. Докладват за идентифицирани рискове.

V. РИСКОВО МОДЕЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА

Рисковото моделиране увеличава надеждността за правилното оценяване и управление на идентифицираните рискове.

Рисковото моделиране включва онагледяване на етапите на идентифициране, анализ и оценка на риска.

При оценката на риска се прилага четиристепенна скала като резултатите от нея се представят чрез матрица на риска (Приложение № 3).

Вероятността на риска се оценява по следната скала:

- 1- Много ниска;
- 2- Ниска;
- 3- Висока;
- 4- Много висока.

Влиянието се оценява по следната скала:

- A. Незначително;
- B. Умерено;
- C. Сериозно;
- D. Критично.

Обща оценка на риска:

- 1 – Съществени рискове – рискове с оценки 3D, 4C, 4D;
- 2 –Значителни рискове – рискове с оценки 4A, 2B, 3B, 4B, 2C, 3C, 1D, 2D;
- 3 –Толерирани рискове – рискове с оценки 1A, 2A, 3A, 1B, 1C.

Стратегията за управление на риска е утвърдена със заповед на Административен ръководител-председател на Районен съд гр.Червен бряг.

КАТЕГОРИИ НА РИСКОВИТЕ ОБЛАСТИ

Рискове могат да възникнат по различни причини и в резултат на промените в различни фактори. Някои от тях са сравнително лесно предвидими, а за други е необходим по-задълбочен анализ. Групирането на рисковете по области ще улесни идентифицирането на конкретните рискове. Като примерни рискови области могат да се посочат следните:

1. Стратегически рискове – те могат да повлияят върху постигането на стратегическите цели на организацията. Те могат да бъдат породени от:

- промяна в политическата конюнктура на държавата, промяна в политиките или провеждане на нови политики от Висшия съдебен съвет;
- особеностите и/или промяната на икономическата система (инфлация, конкуренция и др). Това може да се отрази на нивото на търсене на някои услуги, да повлияе на разходите или да доведе до намаляване размера на наличното финансиране.

2. Оперативни рискове - тези, с които организацията се сблъсква ежедневно и заплашват изпълнението на оперативни процеси и дейности. Те могат да бъдат:

- Рискове за репутацията - причинени от слаби връзки с обществеността, от неуспех при предоставянето на услуги или при задоволяване на обществени потребности, при работа с граждани, с колеги;
- Технологични рискове – причинени от използването на стари технологии, от пробив в сигурността или от използването на нови информационни системи, които не са достатъчно изпробвани или служителите не са обучени на необходимото ниво;
- Рискове за сигурността - причинени от кражби или злоупотреби с материални активи, парични средства или други финансови активи или нерегламентиран достъп до информация, поради неадекватна защита на информационната система;
- Екологични рискове – възникващи в резултат на въвеждането на нови екологични стандарти или поради настъпили екологични катастрофи или промени в климата;

- **Управленски рискове** - причинени от неуспех в управлението на организацията или от незадоволителни мерки за вътрешен контрол;

3. Финансови рискове - причинени от недостатъчно финансиране или от неефективно, неефикасно или неикономично разходване на средствата;

4. Правни/регулаторни рискове - възникващи от промяна в националното или на ЕС законодателство или от неуспех на партньор или доставчик на обществена услуга.

РИСК – РЕГИСТЪР НА РАЙОНЕН СЪД – ЧЕРВЕН БРЯГ

ФУНКЦИОНАЛНА ОБЛАСТ:								
Риск	Оценка на присъщия риск		Предприети действия и текущи контролни дейности	Оценка на остатъчния риск		Планирани действия (необходимост да/не)	Срок	Отговорник
	Влияние	Вероятност		Влияние	Вероятност			
I. Съществени рискове								
Използване на остаряла техника.	С	4	Постепенно обновяване на техниката в съда: закупуване на нови компютри, на ксерокс, принтери, мултифункционални у-ва, подмяна на акумулаторните батерии на ups-те.	В	3	Закупуване на нови компютри, нов сървър и ups.	Декември 2019г.	Сист. администратор
II. Значими рискове								
Изгубване / унищожаване на информация.	С	3	Изготвяне на ежедневни архиви, съхраняване на архив на информацията на конфигуриран за тази цел NAS сървър	В	1	Не	Постоянен	Сист. администратор

Необновяване и неактуализиране на интернет страницата на съда.	С	2	При отсъствие, сист. администратор да бъде заместван от определено от адм.ръководител лице	А	1	Не	Постоянен	Сист. администратор
Липса на информация и комуникация с други съдилища от района и прокуратури.	С	2	Въведена е Единна информационна система за противодействие на престъпността /ЕИСПП/, в която участват органите на съдебната и изпълнителната власт. Въведен е ЕПЕП на ВСС.	А	1	Не	Постоянен	Сист. администратор, съдебни деловодители, съдебни секретари
Невъзможност за отстраняване на технически повреди и сринове, поради недостиг на човешки ресурс.	С	3	При отсъствие на системния администратор да бъде заместван от системния администратор на ОС-Плевен или друг системен администратор от района.	А	1	Не	При необходимост	Системен администратор, Административен ръководител
Недостатъчно знания и умения на служителите в областта на информационните технологии.	С	2	Системният администратор провежда периодични обучения на съд.служители, според конкретните нужди	В	1	Системно повишаване компетентността на всички служители в областта на	При необходимост	Системен администратор, съдебни служители

						информационните технологии		
Прекъсване на ел. захранването, което нарушава нормалния ритъм на работа и води до загуба на информация.	С	2	Сървърите, компютрите в деловодството, в съдебните зали, на съдиите, адм.секретар, главния счетоводител са с ups-и.	В	1	Подмяна на акумулаторните батерии на ups-те.	При необходимост	Системен администратор
Кражби или злоупотреби с материални активи, парични средства или други финансови активи.	С	2	В съда няма изградена система за видеонаблюдение и СОТ.	В	1	.МОЛ следят за наличността на активите, извършва се инвентаризация	Постоянен	МОЛ
Външна намеса за пробив в компютърната мрежа и достъп до информация.	С	2	Има конфигуриран firewall и лицензиран антивирусен софтуер.	В	1	Не	Постоянен	Системен администратор
Нерегламентиран достъп до класифицирана информация	С	2	Не е открита регистратура за класифицирана информация е оборудвана според изискванията на ЗЗКИ	А	1	Не	Постоянен	Административен ръководител, служител по сигурността на информацията

